

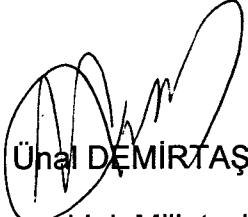
T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 29.4.2020
Sayı : 21465

- 28818

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt SELÇUK tarafından yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ
Zonguldak Milletvekili

Dünyada ve ülkemizde çok hızlı bir şekilde yayılan ve öldürücü olan coronavirüsün yayılmasını engellemek için hayatın her alanını etkileyen çok çeşitli tedbirler alınmaktadır. Genel hijyen kuralları yanında sosyal izolasyonun sağlanması da etkili ve önemli tedbirlerden biri olarak değerlendirilmekte ve tavsiye edilmektedir. Bu nedenle Türkiye’de de günlük hayatı yavaşlatan ve sosyal mesafenin korunmasını sağlayacak tedbirler alınmıştır. Alınan bu tedbirler nedeniyle bazı meslek grubu çalışmalarına ara vermek zorunda kalırken bazıları da evlerinden çalışmaya başlamıştır. Ancak yapılan işin gereği olarak ara verilemeyen, bu zorlu koşullarda da devam eden ve iş yoğunluğu artan sektörler de bulunmaktadır. Taşımacılık, perakende satış yapan marketler gibi sektörler, yapılan işin gereği olarak ara verilecek ya da durdurulacak sektörlerden değildir.

Aksine salgının ülkemizde ilk görüldüğü andan itibaren taşımacılık ve perakende satış yapan marketlerde iş yoğunluğu, salgın öncesi döneme göre 2-3 kat artmış durumdadır. Artan iş yükü, uzayan çalışma saatleri ve insanlarla doğrudan temasta bulunan bu sektör çalışanları, çok zorlu bir dönemden geçmektedirler.

Öncelikle; Perakende satış yapan marketlerde, salgının ülkemizde baş göstermesi ile birlikte çok büyük bir yoğunluk yaşanmaya başlanmıştır. Türkiye’de ilk vakanın görüldüğü 11 Mart’tan itibaren vatandaşlar alışverişlerinde stoklar yapmaya başlamış ve bu da marketlerdeki yoğunluğu çok ciddi oranda artırmıştır. Ancak sonrasında da özellikle sokağa çıkma yasakları başlamadan ve sokağa çıkma yasakları bittikten sonra marketlerdeki yoğunluk hiç azalmamış, günden güne de artmıştır. Sosyal izolasyon nedeniyle, vatandaşlarımıza evde kal tavsiyesinde bulunulmuş, belli yaş gruplarına da kısıtlama getirilmiştir. Bu tedbirler sonrasında gıda ve temizlik ürünlerine çok yoğun bir talep yaşanmıştır. Coronavirüs sürecine ilişkin şeffaf bir bilgilendirme yapılmadığı, salgın nedeniyle getirilecek kısıtlamalar konusunda, vatandaşlara doğru zamanlarda bilgilendirme yapılmadığı için marketlerde yoğunluk sürekli hale gelmiştir. Her an sokağa çıkma yasağı ilan edileceği ya da yasağın uzatılacağı kaygısı duyan vatandaşlar, evlerine gıda ve temizlik ürünlerini stoklamaya çalışmaktadır. Yaşanan bu belirsiz sürecin mağduru ise market çalışanları olmuştur. Baştan itibaren kişisel koruyucu donanımları tedarik

28818

edilmeyen, çalıştıkları ortamlar dezenfekte edilmeyen market çalışanları, virüsü kapma ve virüsü yayma bakımında büyük bir risk altındadır. Market çalışanlarının yaşadıkları bir başka sorun ise artan iş yükü karşısında uzayan mesai saatleridir. Rutin işlerinin yanında, getirilen tedbirler kapsamında açıkta bulunan sebze meyve gibi ürünleri paketleme işi de yapmaya başlayan çalışanlar günde 12-13 saate varan mesailer yapmaktadırlar. Fazla çalışmalar için ek bir ödeme yapılmayan çalışanlar, sağlıklarını riske atacak ortamlarda çalışmaya mecbur bırakılmaktadır. Evlere sipariş dağıtan bazı marketler, bu dağıtım için ayrıca eleman çalıştırmamakta, bu dağıtımları da markette çalışan görevlilere yaptırmaktadır. İnsanlık dışı koşullarda, uzun saatler boyunca, asgari ücretle çalıştırılan, kişisel koruyucu donanımları işverenleri tarafından karşılanmayan ve bu koruyucu donanımları talep ettiklerinde, işten atılmakla tehdit edilen market çalışanlarının içinde bulunduğu bu durum karşısında acilen bir önlem alınması gerekmektedir.

Salgın döneminde yapılan iş nedeniyle yüksek risk altında olan diğer sektör ise taşımacılıktır. Taşımacılık sektörü de coronavirüs salgını döneminde iş yükü fazlaşan alanlardan olmuştur. Salgın döneminde aralıksız çalışan taşımacılık sektörü çalışanları işleri gereği sürekli olarak insanlarla temas halindedir. Bu nedenle motorlu kuryeler, kargo işçileri ve PTT çalışanları, bugün sağlık çalışanlarından sonra en fazla risk altında olan kesimdir. Üstelik nakliye çalışanları sadece insanlarla olan temasları nedeniyle değil taşıdıkları eşyalar nedeniyle de risk altındadır. Taşımacılık sektörü çalışanlarının yaşadığı bu riskli durum sadece kendilerini değil, ailelerini ve görevleri gereği temas halinde oldukları diğer insanları da tehdit etmektedir.

Kargo taşımacılığı, ilaç, sağlık, temizlik ve gıda gibi vazgeçilmez olan ihtiyaçların temini ve sevkiyatı açısından hayati öneme sahip bir sektördür. Bu nedenle kargo sektöründe çalışanlar son derece önemli bir görevi yerine getirmektedir. Ancak bu önemli görevi yerine getirirken taşıdıkları riskli çalışma ortamına ilişkin çeşitli tedbir ve önlemlerin alınması hem çalışanların sağlığı hem de toplum sağlığı açısından zaruridir.

İnsandan insan çok hızlı bir şekilde bulaşan, coronavirüs karşısından ilk olarak kişisel koruyucu donanımların kullanılması gerekmektedir. Yapılan işe göre belirlenecek, maske, eldiven, siperlik ya da koruyucu kıyafetlerin temini eksiksiz bir şekilde sağlanmalıdır. Ancak bugün bizzat yaşayarak görülen tecrübeler bu konuda taşımacılık sektöründe gereken hassasiyet ve özenin göstermediğini ortaya çıkarmaktadır. Bazı kargo firmaları en temel kişisel koruyucu donanımlardan olan eldiven ve maskeyi temin edip işçilerine dağıtmamakta, kişisel koruyucu ekipmanları işçilerin kendilerinin almasını istemektedir. Benzer bir durum motorlu kuryelerde de yaşanmaktadır. Özellikle gıda sektöründeki paket siparişleri taşıyan motorlu kuryelerin kişisel koruyucu ekipmanlarını kendilerinin tedarik etmesi istenmektedir. İş güvenliği tedbirleri çerçevesinde, çalışanın ihtiyacı olan kişisel koruyucu donanımların işveren tarafından tedarik edilmesi gerektiği açıktır. Kişisel koruyucu donanımın tedarik edilmesini şirketlerin ya da firmaların tercihine bırakmak kabul edilebilir bir durum değildir. Ancak bugün uygulamada karşımıza çıkan bu durum, iş güvenliği ve işçi sağlığı tedbirleri konusunda yıllardır tek bir adım atılamadığını göstermektedir.

18828

Bir diğerk önemli konu ise çalışma süreleridir. Salgın nedeniyle evlerde kalan pek çok kişinin online sipariş vermesi nedeniyle, kargo şirketlerinin iş yükü normal zamanın iki hatta üç katına çıkmaktadır. Basına yansıyan haberlerde coronavirüs salgını nedeniyle alınan tedbirlerin başladığı günden bu yana, kargo şirketlerinde çalışan işçilerin iş yüklerinin çok fazla arttığı, bir kuryenin günde 100-150 kişiye kargo taşıdığı ifade edilmektedir. Hem kargoyu taşıyan hem de kargoyu alan kişiler açısından riski 2 hatta 3 katına çıkaran bu durum, toplum sağlığı açısından da ciddi sakıncalar barındırmaktadır.

İş yükünün bu kadar artması ile kuryeler daha fazla kişi ile temasta oldukları için virüse yakalanma riskleri artmakta dolayısıyla dağıtım yaptığı kişilerin de virüse yakalanma riskleri yükselmektedir. İş yükünün artmasının bir başka etkisi de çalışma sürelerinin uzaması sonucunu doğurmaktadır. Yüksek risk altındaki işçilerin çalışma sürelerinin bu kadar uzun olması karşısında da mutlaka önlem alınması gerekmektedir. Ancak maalesef artan iş yükü karşısından bırakın çalışma saatlerinin azaltılmasını, çalışma saatleri daha da artırılmıştır. Üstelik artan çalışma saatleri karşısında fazla mesai ücreti gibi bir ödeme de işçilere yapılmamaktadır.

Yaptıkları işin bütün zorluklarını göğüslemelerine ve sağlıklarını riske edecek koşullarda çalışmaya devam etmelerine rağmen bu süreçte pek çok kurye ve kargo çalışanı da işini kaybetmiştir. Salgın hastalığın görüldüğü ilk günden bu yana uzmanlar tarafından kronik rahatsızlıkları olan kişilerin yüksek risk grubunda olduğunu ifade etmelerine rağmen kronik hastalığı olan pek çok kargo çalışanı, işten çıkarılmıştır. Günde 12-13 saat, asgari ücret karşılığında çalışan kargo işçilerinin içinde bulunduğu bu duruma acilen müdahale edilmelidir.

Posta ve kargo dağıtan PTT personeli de kargo şirketlerindeki ve motorlu kuryelerdeki sorunların aynısını yaşamaktadır. PTT Sen ve PTT Kargo Sen tarafından yapılan açıklamaya göre 20-25 bin civarında kargo dağıtıcı personel, günde en az 100 eve dağıtım yapmak zorunda kalmaktadır. Pek çok PTT şubesi hala daha dezenfekte edilmemiştir. Personele, kişisel koruyucu donanımları yeterli oranda temin edilmemektedir. Sağlıksız çalışma koşulları altında, çok kısıtlı personelle fedakarca çalışan PTT personeli virüsün hızla bulaşacağı ve hızlıca da bulaştıracığı bir konumda olan çalışan grupları arasındadır.

Hayati riski çok yüksek olan taşımacılık sektörü çalışanlarının karşı karşıya olduğu risk uluslararası alanda da dile getirilmiş ve hükümetlere de bu konuda bazı uyarılarda bulunulmuştur. Taşımacılık alanında çalışan işçilerin haklarının korunması ve insan onuruna yaraşır koşullarda çalışmaları ve iş güvenceleri için Uluslararası Taşımacılık İşçileri Federasyonu (ITF), tarafından hükümetlere yapılan çağrıda; coronavirüse karşı işçilerin korunması, sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınması, işçilere gelir güvencesi sağlanması talepleri ifade edilmiştir. Bunun yanında taşımacılık sektöründe çalışan işçilerin hayati bir hizmeti sağladıkları ifade edilerek sektördeki işçilere düzenli bir şekilde coronavirüs testi yapılması, işçilerin karşı karşıya olduğu risk göz önüne alınarak çalışma sürelerinin de azaltılması gerektiği belirtilmiştir. Avrupa Taşımacılık İşçileri Federasyonu

18818

(ETF) da, işçilerin sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınması konusunda uyarılarda bulunmuş bu süreçte işçilere iş ve gelir güvencesi sunulması gerektiğini belirtmiştir.

Ülkemizde yaklaşık 45 gündür etkisini gösteren coronavirüs, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda, ne kadar yetersiz olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Yüksek risk altında, gereken önlemlerin bir çoğu alınmadan çalıştırılan milyonlarca kargo, kurye, market ve PTT çalışanı kendileri, aileleri ve toplum sağlığı açısından günden güne artan bir tehlikenin ortasındadır. AKP işçilerin sağlığını, iş güvenliğini ve iş güvencesini, işverenlerin insafına bırakmıştır. İş yerleri gerektiği gibi denetlenmemektedir. İşyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili ciddi önlemlerin alınmaması durumunda çok yakında salgının yayılma hızı katlanarak artacaktır.

Bu çerçevede;

- 1) Soru önergesinin yanıtlandığı tarih itibarıyla ülkemizde ne kadar market, motosikletli kurye, kargo ve ptt işçisi vardır?
- 2) Bu işçilerin ne kadarı sendikalıdır?
- 3) Soru önergesinin yanıtlandığı tarih itibarıyla bu işçilerden coronavirüse yakalanan var mıdır? Var ise kaç işçi coronavirüse yakalanmıştır? Bu işçilerden coronavirüse yakalanarak vefat eden var mıdır?
- 4) Coronavirüs salgını başladığından bu yana, bu işçilerin çalıştığı işyerleri Bakanlığınızın iş müfettişlerince iş sağlığı ve iş güvenliği ile çalışma saatleri yönünden denetim ve teftiş yapılmış mıdır?
- 5) Eğer denetim ve teftiş yapıldı ise hangi sektörde kaç işyeri denetlenmiştir? Eğer denetim ve teftiş yapıldı ise bu denetim ve teftişler sonucu iş sağlığı ve iş güvenliği ve çalışma saatleri yönünden mevzuata uygun davranmayan işyerlerine ne kadar idari para cezası verilmiştir ve başkaca ne gibi yaptırımlar uygulanmıştır?
- 6) Eğer bu işyerleri coronavirüs salgının ülkemizde başladığı günden bu güne kadar denetlenmediyse, bu işyerlerinde denetim ve teftiş yapmayı düşünüyor musunuz?
- 7) Kargo transfer merkezlerine yönelik denetimler hangi sıklıkta yapılmaktadır? En son denetim ne zaman yapılmıştır?
- 8) Kargo şirketlerinin yoğunluğunun azaltılması için temel ihtiyaçların dışındaki ürünlerin satış ve dağıtımına sınırlama getirilmesi düşünülmekte midir?
- 9) Marketlerin çalışma saatleri sınırlandırılırken dağıtım şirketlerinde çalışanların mesai saatlerine yönelik bir düzenleme yapılmamasının nedeni nedir?